

Колода Григорій Євгенійович,
аспірант 2-го року навчання кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Кривенко Ю.В.

ВИХІД УЧАСНИКА ЗІ СКЛАДУ ТОВ В МЕЖАХ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ТА ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ»

Товариством з обмеженою відповідальністю є таке товариство, що засноване одним або кількома особами, статутний капітал якого поділений на частки, розмір яких встановлюється статутом – таке визначення «ТОВ» дає нам Цивільний кодекс України. Товариство з обмеженою відповідальністю – є формою «закритого партнерства» або «закритої компанії» і поклало свій початок ще 1892 у Німеччині у Законі «Про товариства з обмеженою відповідальністю». Донедавна діяльність ТОВ регулювалась, окрім цивільного та господарського кодексів (на момент написання даних тез ще регулюється) законом України «Про господарські товариства» який набув чинності 17 червня 2018 року.

Даний закон викликає багато питань, проте у даному випадку ми будемо акцентувати увагу лише на питанні виходу учасника зі складу товариства «повному».

Так, раніше, законодавством не чітко було визначено, що можна вважати моментом виходу учасника зі складу ТОВ, судова практика та юридична доктрина визначала три напрямки: (1) з моменту отримання Товариством заяви про вихід, (2) з моменту прийняття рішення про вихід учасника зі складу товариства (дана теза є на наш погляд найбільш абсурдною, виходячи з того, що вихід – є актом волевиявлення одного з учасників), (3) момент реєстрації змін до установчих документів.

Проте, відповідно до п. 28 постанови Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2008 № 13 «Про практику розгляду судами корпоративних спорів» [1] при вирішенні спорів, пов'язаних із виходом учасника з товариства, господарські суди повинні керуватися тим, що відповідно до ЦК та Закону про господарські товариства учасник ТОВ чи ТДВ вправі у будь-який час вийти з товариства незалежно від згоди інших учасників та самого товариства. Вихід зі складу учасників товариства не пов'язується ні з рішенням зборів учасників, ні з внесенням змін до установчих документів товариства. У зв'язку з цим моментом виходу учасника з товариства є дата подачі ним заяви про вихід відповідній посадовій особі товариства або вручення заяви цим особам органами зв'язку. Положення установчих документів, які обмежують чи

забороняють право на вихід учасника з товариства, є незаконними. Натомість «Новий» Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» вказує на те, що *рішення щодо надання згоди на вихід учасника з товариства може бути прийнято протягом одного місяця з дня подання учасником заяви, якщо інший строк не передбачений статутом. Учасник вважається таким, що вийшов, з дня державної реєстрації його виходу. Вихід учасника з товариства, внаслідок якого у товаристві не залишиться жодного учасника, забороняється* [2]. По суті, вихід учасника з ТОВ, як ми вже згадували – це безумовне та добровільне волевиявлення учасника, направлене на припинення корпоративних правовідносин з господарським Товариством, проте Законодавець не враховує випадків, коли рішення з приводу виходу учасника зі складу Товариства так і не буде винесене, адже вихід тягне за собою «майнові наслідки», зобов'язує Товариство виплати належну частину такому учаснику. Розглянемо типову ситуацію. Учасник який планує здійснити «вихід», звертається із заявою до товариства, це тягне за собою необхідність скликання загальних зборів та приведення документів товариства і відомостей реєстру щодо учасників у відповідність до поточних змін права власності. Проте з боку товариства не відбувається жодних дій. Загальні збори тривалий час не скликаються з причин, які згадувалися, як приклад, вище, а внести зміни до реєстру без протоколу неможливо. Змусити учасників зібратися та проголосувати також неможливо, бо законодавство не передбачало жодного механізму на цей випадок. Отже може виникнути така ситуація (1) з одного боку згідно законодавства станом на день подання заяви товариства учасник вважається таким, що вийшов (до 17 червня 2018), але зміни в реєстрі не проведені у зв'язку, (2) а з 17 червня 2018 року учасник сам повинен звертатися до державного реєстратора. І тут виникає наступне питання, а якщо учасник «нерезидент», та після оформлення заяви перервав всі контакти, як бути тоді?

Так з одного боку можна буде вирішити дане питання у судовому процесі, а с другого боку, чи можна взагалі казати про конституційність такої норми.

Згаданий випадок лише «краплина в морі», а що робити з «покинутими товариствами», де учасники «заявили» про свій вихід, а збори так і не були проведені, як бути тоді, якщо вважати моментом виходу дату реєстрації змін до установчих документів, а статут Товариства каже нам про те, що зміни можуть бути внесені до нього у випадку, коли всі учасники будуть голосувати «за»?

Даний закон викликає багато питань і викликає сумніви, щодо його «життєздатності» та можливо викличе небувалу кількість проблем з його реалізацією.

Література:

1. Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 13 від 24.10.2008 року // Вісник Верховного Суду України. – № 11. – 2008.
2. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2018. – № 13. – С. 5. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>.